

Taborišča na Golem Otoku in Svetem Grgurju

v pisnih virih in biografijah
pričevalcev časa

Tema/-e:	Družbene spremembe po drugi svetovni vojni. Slovenija v drugi jugoslovanski državi (DFJ, FNRJ, SFRJ): represija in zločini v povojnem času; politično nasilje v Jugoslaviji
Ciljna skupina:	4. letnik srednjih šol in gimnazij; skupine mladih v neformalnem izobraževanju
Trajanje izvedbe:	45 minut ali 90 minut
Medpredmetno povezovanje:	Politika in gospodarstvo, državlјanska vzgoja in etika, geografija
Cilji:	<p>Učenci/učenke bodo sposobni:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● naštetih vzroke za nastanek taborišča za politično prevzgojo na Golem otoku in Svetem Grgurju; ● pojasniti, zakaj so določene osebe zapirali v teh taboriščih; ● analizirati pisne vire – biografije in pričevanja tamkajšnjih ujetnikov/-ic in opise lokacij na Golem otoku; ● kritično oceniti, kakšen odnos so imeli do ujetnikov v času njihovega bivanja na Golem otoku in Svetem Grgurju ter kako so se do njih obnašali po njihovi osvoboditvi; ● razviti lastno stališče o pomembnosti in vplivu taborišča na Golem otoku in Svetem Grgurju na družbo v Jugoslaviji.
Metode:	Delo v paru, predavanje, razgovor, razprava, delo s pisnimi viri, skupinsko delo
Aktivnosti:	Učenci/učenke v parih glede na sedežni red (ali samostojno) ponovijo snov, ki so jo do sedaj obravnavali. Pri tem se osredotočijo predvsem na vzpostavitev oblasti v Jugoslaviji proti koncu in neposredno po drugi svetovni vojni, njen položaj glede na ZSSR in Zahod v tem trenutku, na politične in ekonomske pogoje, ki so bili tedaj sprejeti, ter na splošno

---

stanje v državi in v družbi po vojni. Najpomembnejše odgovore si pišejo v zvezke.

(5 minut)

Učitelj/-ica najavi naslednjo učno enoto.

(1 minuta)

UVOD V UČNO ENOTO NA ENEGA OD ŠTIRIH PONUJENIH NAČINOV:

1. MOŽNOST:

Učitelj/-ica z metodo ustnega prenosa, razgovora, razprave in z uporabo različnih virov učencem in učenkam razlaga dogodke, povezane s sprejetjem resolucije Informbiroja, kako je ta vplivala na Jugoslavijo, navaja razloge za nastanek taborišča za politično prevzgojo na Golem otoku in na Svetem Grgurju ter razloge, zakaj so določene ljudi ukazali tam zapreti.

(10 minut)

2. MOŽNOST:

Učenci/učenke in učenke samostojno berejo in si zapisujejo najpomembnejše podatke iz treh poglavij o zgodovini Golega otoka s strani, da bi se seznanili z zgodovinskim kontekstom in delovanjem taborišča. **(10 minut)**

Potem ko preberejo besedila in si zapišejo najpomembnejše podatke, se lahko z razgovorom in skozi vprašanja preveri njihovo razumevanje prebranega. Če je treba, se nejasnosti dodatno pojasni. **(10 minut)**

3. MOŽNOST:

Učitelj/-ica prikaže fotografijo Golega otoka na tabli oziroma projekciji in zastavi vprašanje: "Kaj vidite na fotografiji – kateri otok je to?" Učenci/učenke odgovarjajo.

Učitelj/-ica pove, da je to Goli otok, nato jih vpraša, kaj so do sedaj slišali o tem otoku. Učenci/učenke odgovarjajo. Učitelj/-ica pove, da bo tema današnje učne ure taborišče na Golem otoku in v nekaj stavkih predstavi, kako bo potekala ura.

Učitelj/-ica opre spletno stran www.goli-otok.net in pove, da bo ta vir informacij današnje učne ure. **(10 minut)**

---

4. MOŽNOST:

Učitelj/-ica napove temo Goli otok in odpre spletno stran www.goli-otok.net. Iz spodaj navedenih pojmov je učitelj/-ica izdelal/-a "papirnate trakove" s pojmi (resolucija Informbiroja, Odzivi na resolucijo v Jugoslaviji, Reakcija Stalina na resolucijo, Nastanek in delovanje taborišča za politično prevzgojo na Golem otoku in na Svetem Grgurju, "Informbirojevci" itd.). Učenci/učenke potegnejo en trak in če vedo kaj o tem pojmu, povedo, kaj vedo, če ne vedo nič, jim učitelj/-ica pomaga pri razlagi pojma. **(10 minut)**

Informacije in osebe, ki jih je treba omeniti:

- resolucija Informbiroja;
- odzivi na resolucijo v Jugoslaviji (strah pred vojaškimi spopadi, kolektivizacija, strah pred notranjimi nemiri ...);
- odziv ZSSR in Stalina na resolucijo (izolacija Jugoslavije, dogodki na Madžarskem in v drugih sosednih državah);
- nastanek in delovanje taborišča za politično prevzgojo na Golem otoku in na Svetem Grgurju
- "informbirojevci" – razlogi, zakaj so bili ljudje zaprti in o pogojih v koncentracijskih taboriščih.

Obraznava učne enote na enega izmed treh predlaganih načinov:

Po razlagi pojmov in procesov, ki so najpomembnejši za nastanek in delovanje taborišča za politično prevzgojo na Golem otoku in na Svetem Grgurju, učitelj/-ica lahko izbere eno od dveh možnosti za skupinsko delo. V tem primeru traja obravnava učne enote 45 minut. Druga možnost je, da se učitelj/-ica odloči z učenci delati obe nalogi za skupinsko delo. V tem primeru bi za obravnavo učne enote potrebovala dve šolski uri oziroma 90 minut. Tedaj bi se lahko tudi tu predlagano trajanje skupinskega dela in predstavitve podaljšalo in prilagodilo blok uri.

---

1. MOŽNOST

Učitelj/-ica razdeli učence in učenke v skupine po 4 ali 5. Vsaki skupini da eno od lokacij iz Virtualnega vodnika po taborišču. Če ni dovolj skupin za vse lokacije, učenci in učenke sami izberejo lokacije, ki so jim najzanimivejše in bi jih želeli še dodatno raziskati. Potem ko jih izberejo, se dogovorijo z drugimi skupinami, s čimer se prepričajo, da vsaka razlikuje drugo lokacijo.

Učenci/-ke lahko s pomočjo tablice ali mobilnega telefona dostopajo do spletne strani in berejo besedilo o izbrani lokaciji. Prav tako prek spleta raziskujejo dodatne informacije o svoji lokaciji.

Vprašanja, na katera bi morali odgovoriti, so:

1. V katerem obdobju je nastala/je izgrajena lokacija?
2. Čemu je bila ta lokacija namenjena v času delovanja taborišča?
3. Kako so jo doživljali ujetniki?
4. Ali ta lokacija še danes obstaja na otoku?

(10 minut)

Potem ko mine zastavljen čas, vsaka skupina predstavi, kaj je izvedela o izbrani lokaciji. Na ta način se bodo vsi učenci in učenke seznanili z vsemi lokacijami na otoku.

(15 minut)

Potem ko vse skupine predstavijo svoje lokacije, lahko učitelj/-ica skozi razpravo usmeri učence k sklepu vseh predstavitev.

(5 minut)

1. Kakšni so bili pogoji za življenje ujetnikov na Golem otoku in Svetem Grgurju? Kakšn je bilo njihovo vsakodnevno življenje v taborišču?
  2. Kaj je po tvojem mnenju najbolj šokantnega o življenju ujetnikov in ujetnic na Golem otoku? Pojasni, zakaj ravno to.
  3. Kaj meniš, zakaj takega delovnega taborišča danes v Sloveniji ni mogoče vzpostaviti?
-

---

2. MOŽNOST:

1. predlog:

Učitelj/-ica razdeli učence in učenke v skupine po 4 ali 5 in vsaki skupini da besedilo ene biografije ujetnika/-ice z Golega otoka ali Svetega Grgurja. Učenci in učenke besedilo preberejo in nato odgovorijo na naslednja vprašanja **(10 minut)**:

1. Kje se je rodil ujetnik/-ica, o katerem/-i ste brali (etična pripadnost)?
2. Kaj je počel/-a pred/med/neposredno po drugi svetovni vojni?
3. Zakaj so ga/jo odpeljali na Goli otok/Sveti Grgur?
4. Kako so ga/jo obravnavali po osvoboditvi oz izpustu iz taborišča?

Po izteku časa učenci in učenke predstavijo svojega pričevalca/pričevalko, pri čemer se osredotočijo na zastavljena vprašanja. Vsaka skupina predstavi svoje odgovore in druge informacije o pričevalcu, če menijo, da je še kaj pomembnega, kar ni zajeto v okviru vprašanja. **(15 minut)**

Potem ko vse skupine predstavijo svoje odgovore, učenci in učenke odgovarjajo na naslednja vprašanja. Pri tem gre za zaključek prejšnje aktivnosti oziroma morjao navesti učence in učenke, da sami sklepajo o raznolikosti pričevalcev oziroma pričevalk in njihovih izkušenj v taborišču in po izpustu iz njega. **(5 minut)**

1. Kaj ste opazili iz predhodnih predstavitev, kdo so bili ujetniki/-ce Golega otoka in Svetega Grgurja? Ali lahko o njih govorimo kot o eni homogeni skupini ljudi s skupno ideologijo in političnim programom?
-

---

3. MOŽNOST

Učenci in učenke dobijo naslednjo nalogo: v paru ali manjših skupinah si izberejo eno biografijo in o njej napišejo članek.

Vi ste vnuk/-inja enega od ujetnikov ali ujetnic z Golega otoka in po poklicu ste novinar/-ka iz znanega dnevnega časopisa. Prosijo vas, da napišete članek o vaši babici ali dedku v okviru obletnice prihoda zapornikov na Goli otok. Članek lahko vsebuje največ 400 besed.

(30 minut)

Članke se na koncu bere v manjših skupinah.

(15 minut)

ZAKLJUČEK:

Učenci in učenke samostojno preberejo poglavje s strani Goli otok pod naslovom "Goli otok v sodobni hrvaški kulturi spomina" in odgovarjajo na naslednja vprašanja:

Vprašanje:

1. Ali se v današnji družbi spominjamo Golega otoka ali je ta pozabljen? Svoj odgovor pojasni.

Če je premalo časa, lahko ta naloga ostane za domačo nalogo.

Pripomočki in oprema:

Računalnik in projektor, mobitel/tablica ali natisnjene biografije pričevalcev, zvezki

---

Opombe:

Avtorica: Tena Banjeglav, učiteljica zgodovine
Izobraževalni materiali so nastali v okviru projekta
»GOLI OTOK - Virtualni vodnik skozi zgodovino taborišča«.

Vsi materiali so dostopni na strani:

<https://goli-otok.net/>

Priporočena izbira biografij:

- 1) Đina Markuš
- 2) Ženi Lebl
- 3) Eva Grlić
- 4) Dragotin Gustinčič
- 5) Kadri Halimi
- 6) Zanini Eligio